

Alina Hurubean este lector universitar doctor la Facultatea de Științe Politice și Administrative, Universitatea „Petre Andrei” din Iași. Are ca principale domenii de interes: cercetarea calitativă în științele sociale; modernitate politică românească; *gender studies*; *leadership*; *coaching*. A publicat articole și studii în reviste și volume colective. A coordonat volumul: *Statutul Femeii în România comunistă. Politici publice și viață privată*, Editura Institutul European (2015).

Alina Hurubean (coord.) *Feminin-Masculin. Povestiri de carieră-viață*
© 2016 Institutul European Iași, pentru prezenta ediție

INSTITUTUL EUROPEAN
Iași, str. Grigore Ghica Vodă nr. 13, O. P. 1, C.P. 161
euroedit@hotmail.com.; www.euroinst.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Feminin — Masculin: povestiri de carieră-viață / Alina Hurubean (coord.). — Iași : Institutul European, 2016
Conține bibliografie
ISBN 978-606-24-0151-1

I. Hurubean, Alina (coord.)

159.923.2

Reproducerea (parțială sau totală) a prezentei cărți, fără acordul Editurii, constituie infracțiune și se pedepsește în conformitate cu Legea nr. 8/1996.

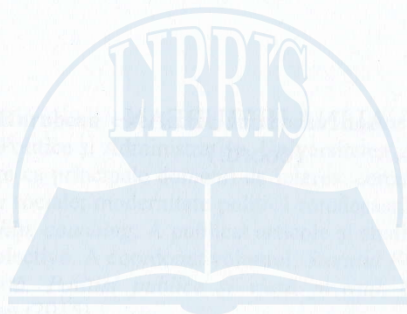
Printed in ROMANIA

ALINA HURUBEAN
(coord.)

Cuprins

Feminin-Masculin Povestiri de carieră-viață

INSTITUTUL EUROPEAN
2016

Cuvinte-cheie: povestirea vieții; (in)egalitate de gen; sfera vieții publice-sfera vieții private; muncă productivă-muncă de îngrijire; gender studies.

Cuprins

Introducere / 9

Cum să te simți discriminat când nu cunoști cuvântul? (Lavinia BETEA) / 33

Uitându-mă înapoi fără mânie (Reghina DASCĂL) / 59

Un agent al schimbării (Harriet SILIUS) / 79

Angajament feminist și competențe „masculine” prin prisma unui parcurs atipic (Jacqueline HEINEN) / 103

Un exercițiu subiectiv: reflecții, amintiri și confesiuni din perspectiva genului (Maria Nicoleta TURLIUC) / 121

Fata de duminică (Cristina NEAMȚU) / 151

Despre „celelalte” inegalități de gen ale lumii patriarhale (Andrei ȚĂRANU) / 173

Cum am devenit ceea ce sunt. O analiză ideologică a biografiei (Daniel ȘANDRU) / 183

Reflecții în oglindă (Dana BĂDULESCU) / 205

De la patriarhat tradițional la feminism – despre trăirea diferențelor de gen și construcția identității (Diana NEAGA) / 225

Epoca de aur (Valentin Quintus NICOLESCU) / 249

**O fetiță în palton verde... în căutarea dreptății
(Cristina RĂDOI) / 265**

**Aspecte ale construcției identității în formare din
perspectiva studiilor de gen (Elena VELESCU) / 299**

**Scurt demers autobiografic „la zi” (Tudor
PITULAC) / 313**

**Dincolo de mit. O experiență masculină de la
sfârșit de mileniu (Arnaldo SPALLACCI) / 337**

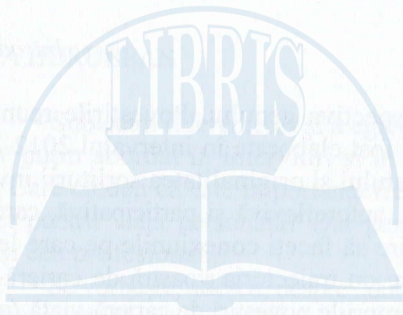
**Tranziții sociale și personale: de la roluri de gen
predeterminate la femeia subiect (Alina
HURUBEAN) / 349**

O interfață a lecturii / 379

Referințe bibliografice / 429

Date despre autori / 437

Viața însăși este cea mai bună poveste.
Hans Christian Andersen

Cum să te simți discriminat când nu cunoști cuvântul?

Lavinia BETEA

Așa cum ni-l ordonează memoria, sub pecetea cadrelor ei sociale, drumul fiecăruia este brăzdat de răscruci. Oameni sau întâmplări îi schimbă cursul, imprimându-i, uneori, albie nouă într-o direcție nebănuită. Aceste epifanii, cum le numește James Joyce, sunt amintirile care individualizează viața, conferindu-i unicitate și irepetabilitate.

Toate acestea le-am aflat târziu, așa spune într-o a doua viață. Căci pentru generația mea, prăbușirea regimului comunist de la finele anului 1989 a fost borna altui început. Ca și ceilalți profesioniști în disciplinele socio-umane, am trăit atunci o norocoasă schimbare redescoperind istoria, psihologia, sociologia.

„Mica istorie” a poveștii mele de viață poate fi astfel o probă validă din fluviul „marii istorii” din cea de-a doua jumătate a secolului XX în Europa de Est.

Din creuzetul amintirilor primare

Între testele proiective de personalitate figurează și analiza primelor amintiri. Secvențele și personajele lor nu se întipăresc întâmplător în memorie. Păstrate în străfundurile minții, alimentează ca niște

izvoare adânci configurația unor trăsături fundamentale de personalitate.

La trei-patru ani, când procesele gândirii și imaginației sunt inseparabile, eu „văzusem” un înger. Pentru fetița ce se uita la cer culcată în iarbă, cu percepția propriei ființe tulburată de „căderea” în hăul boltei senine, nu era greu să închipuie din mișcătoarele contururi ale norilor albi, un înger înaripat. Și deloc nefiresc ca peste acea iluzie a percepției vizuale să suprapună detalii concrete dintr-o pictură: un înger călăuzind un copil în trecerea lui peste-o punte.

„Arătarea”, cu a cărei relatare mi-am încântat bunica, s-a imprimat în inconștient ca o efigie. Îngerul pe care-l implorasem în rugăciunea fiecărei seri, mi se arătase. Mă va păzi toată viața dar se va arăta numai la capătul punților de netrecut fără sprijinul aripei sale.

Acea imagine amintită-închipuită a funcționat ca un cadru mental de susținere a eforturilor. În momentele de cea mai adâncă disperare dintr-o societate care nu admitea intruziunea depresiilor, angoaselor, alienărilor și frustrărilor, i-am simțit aripa protectoare ca o resursă de rezervă, neinventariată de conștient...

Altă amintire primară e o carte.

O carte fără cuvinte, pentru preșcolari. Cu prinți, prințese, balauri și castele desenate într-o succesiune al cărei sens ar fi trebuit decodat de-un părinte. Pe pagina stângă din mijlocul ei, un prinț bălai îngenunchese în fața domniței din pagina alăturată. Măinile lor se uneau sub corola unei flori. Petalele de mătase roșie țâșneau prinse-ntr-un arc de hârtia cerată. În florea, nemaivăzut, floarea aceea când deschideai cartea!

Ceva mai plin de frumusețe, sensuri și dorințe nu aflasem în cercul orizontului natal. În casa copilăriei

mele nu erau nici flori, nici cărți, nici declarații de dragoste. Și mi-am dorit atunci, cu ardoare, să ajung în străinătatea îndepărtată de unde venise obiectul acela miraculos.

Au fost momentele de decalibrare a unei realități însușite și integratoare prin procesele învățării sociale. Am trăit prima copilărie și preadolescența într-o comunitate de nici o sută de gospodării din Munții Apuseni. O așezare mirifică cu oameni ce stăpâneau cai, vite, livezi de meri și peri, fânețe și păduri. Un sat ca acesta nu putea fi colectivizat, dar nici inclus în programul de electrificare. O enclavă de cutume și tradiții seculare perturbate simbolic de instituțiile regimului comunist. Istoria sa – integrată în protestele și răzvrătirile sociale transilvănene și încă, în plus, sărăcia exemplară în ilustrarea galeriei marxiste a luptei exploataților contra exploataților – l-a scutit de malaxorul mării „luptei de clasă”. Astfel că în sate ca acestea, vechiul mod de viață și-a retras încet și înțelept matca în fața avantajelor modernității: locuri de muncă stabile în noile antreprize de exploatare forestiere și miniere, exod urban prin calificarea în sectorul industrial, școlarizare gratuită pentru copii și tineri.

Generațiile mature și vârstnice țineau cadența rânduielilor vechi. Se-ngrijeau de mulțimea de animale din grajdurile mai mari decât casa. Fabricau primăvara, în cazanul de aramă care „ardea” pentru tot satul, fiecare familie, câteva sute de litri de țuică. „Vinarsul întors” de prune și cireșe – alcool cu tărie de 40-60 de grade – se păstrează și-acum ca un „brand” al ținutului. Curățau pășunile, arau și însămânțau holdele înguste și însorite cu cartofi, dovleci și porumb. Coseau, vara,

fânețele, uscau și clădeau fânul în clăi țuguiate. Toamna culegeau livezile de pruni și meri. Apoi, bărbații înhămau caii la căruțele încărcate, până sub bolta coviltirului, cu butoiașe cu „vinars”, vase din lemn cu magiun de prune și saci cu mere. Doi-trei vecini sau cuscri își plănuiau, în tovărășie, călătoriile în satele „pustei” – marea și roditoare Câmpie de Vest. Schimbau încărcătura, după cutumele trocului ancestral, pe grâu și porumb. Toamna bărbaților se scurgea în patru-cinci asemenea drumuri.

Într-o asemenea comunitate, femeile nu se puteau plânge de discriminare. N-aveau cum și pentru că, în vocabularul pasiv și activ al românilor, termenul nu exista. De la Adam și Eva încoace, se spunea, erau treburi anume bărbătești și munci femeiești. Asta doar pentru că așa lăsase Dumnezeu. Iar cu el nu te poți pune. Așa ziceau și femeile, și bărbații. Spre deosebire însă de alte regiuni ale țării, unde doar bărbații se cheamau a fi „oameni”, în Apuseni sensul cuvântului îi includea, depotrivă, și pe bărbați și pe femei. De altfel, cu excepția cositului și drumurilor „la țară”, nevestele își însoțeau sau înlocuiau soții în treburile gospodăriei. În ierarhia acestor munci, n-aveau statut inferior. Dimpotrivă, așa zice! Pâinea și hrana, de fiecare zi, o pregăteau ele. Tot ele țorceau, țeseau, împleteau și coseau hainele, așternuturile și decorațiunile casei. Iarna, cu lampa de petrol stinsă după ce adormeau toți ai casei, își trăgeau scaunul la fereastră și sub lumina lunii, proiectată pe omătul de-afară, își isprăveau caietul de tors.

Băutura și tutunul le erau însă interzise. La bătrânețe doar, puteau exersa aceste plăceri cu motivația „ca să mai uite de dureri”. Alcoolul era distracție bărbă-

tească, însă atât „cât să-ți poți duce capul”. Dar „cum devine” să nu-ți placă băutura?, după cum exprima plastic Morometele lui Marin Preda viciul general al comunităților rurale.

În ciclurile muncilor anului, vârstate de lungi posturi religioase și scurte petreceri, se înțelege că practici ale noului regim precum brigăzile de răspândire a cunoștințelor științifice, caravanele cinematografice și, mai ales, radio-ul, au fost primite cu plăcută curiozitate.

Personalitatea vocațională fără potențial de expresie

Din chiar momentul învățării cititului, viața mea s-a dedublat. O parte din mine ținea cadența generației. Dimineța la școală, apoi în fluxul îndatoririlor de copil: pășunatul vitelor și ajutorul la treburile gospodărești. Cealaltă parte, evada, nevăzut, din raiul satului natal.

Ca toți copiii de la șase ani în sus, purtam grija vacilor la păscut. Exersam devreme simțul datoriei și responsabilității față de familie ca păzitori ai blânelor animale și stăpâni ai poienilor, miriștilor și fânețelor din proprietatea familiei. Ceilalți se bucurau de învecinare în locurile de pășunat, întovărășindu-se în jocuri și povești. Mie-mi ținea cartea tovărășie. Cu foamea de nepotolit a viermilor de mătase care mâncaseră frunzele duzilor satului, crescuți obligatoriu în școală, devoram paginile cărților din biblioteca satească. Toate genurile epice și lirice, cărți de dragoste, istorice și de aventură, lucrări din toate epocile și curente literare, dar mai ales literatura sovietică, abundentă în epocă. Ziua și cartea. Personaje, aspirații și scenarii diverse îmi aglomerau universul interior de copil. Dependentă de lectură, îmi